

**MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
EKONOMIKOS IR FINANSŲ VALDYMO FAKULTETO
MUITINĖS VEIKLOS KATEDRA**

**MUITINĖS ĮSTAIGŲ VALDYMAS (Kodas MVK 2015)
PROGRAMA**

I. ĮVADAS

Muitinės įstaigų valdymas yra dėstomas studentams, pasirinkusiems viešojo administravimo studijų kryptį, o pasirinkusiems teisės studijas – dėstomas Muitinės bei mokesčių institucijų valdymas, t.y. įvedant atitinkamas teisės požiūriu reikalingas temas.

Muitinės įstaigų valdymo programa parengta šią discipliną siejant su pagrindinėse universitetinėse studijose įgytomis teisės filosofijos ir administracinės, kitų teisės šakų, vadybos ir viešojo administravimo, socialinės psichologijos ir organizacijų teorijos, etikos ir deontologijos žiniomis bei magistrantūroje studijuojamais viešojo administravimo, žmogiškųjų išteklių vadybos, sprendimų priėmimo, administracinės atsakomybės bei muitinės, mokesčių institucijų veiklos strategijos ir politikos dalykais, padedančiais visapusiškai analizuoti statutinių ir kitų valstybės tarnybų (įstaigų) valdymo problemas. Viešojo administravimo studijų krypties studentams dalyko apimtis 2 kreditai (3 ECTS kreditai), teisės krypties – 3 kreditai (4.5 ECTS kreditai).

Kursą sudaro trys skyriai. Pirmajame – valstybės valdžia ir valstybės tarnyba analizuojami bendri valstybės tarnybos reglamentavimo klausimai bei aplinkybės, leidžiančios išskirti atitinkamas tarnybas dėl jų veiklos reglamentavimo savitumų. Antrasis skyrius – specialieji mokesčių, muitinės ir kitų statutinių institucijų vidaus administravimo klausimai skirtas konkrečioms muitinės ir kitų statutinių tarnybų, jų pareigūnų administravimo klausimams. Trečiajame skyriuje – tarnybinės veiklos problemų muitinėje, mokesčių institucijose analizė (praktinio pobūdžio klausimai) pateiktos kai kurios praktinės problemos, skirtos ugdyti praktinės veiklos gebėjimus.

Tikslai: ugdyti gebėjimus analizuoti mokesčių, muitinės ir kitų statutinių institucijų ir joms pavaldžių įstaigų valdymo problemas, ugdyti gebėjimus savo būsimoje praktinėje veikloje remtis ne tik atitinkamais įstatymais, bet ir kitomis socialinėmis normomis, jas kritiškai vertinti ir teikti konstruktyvius pasiūlymus veiklos modelio tobulinimo klausimais.

Svarbiausi kurso uždaviniai: analizuoti socialinių normų įvairovę, kuria savo veikloje remiasi atitinkamų tarnybų tarnautojai, pareigūnai. Ugdyti kritinį mąstymą bei kūrybinius gebėjimus, kad praktikoje galėtų teikti konstruktyvius pasiūlymus, kaip tikslingai tobulinti atitinkamų tarnybų veiklos modelį. Formuoti gebėjimus nustatyti tarnybų, institucijų, įstaigų, jų pareigūnų (tarnautojų) veiklos reglamentavimo spragas bei normų kolizijas ir Lietuvos bei kitų šalių praktinės patirties analizė pagrindu kurti diskrecinę teisę.

Studijų dalykas dėstomas lietuvių kalba.

Visos šioje programoje nurodytos temos turi būti įtrauktos į visų studijų formų (paskaitų, seminarų, pratybų, savarankiškų studijų) planus studijuojantiems pagal Teisės ir muitinės bei mokesčių institucijų veiklos programą. Studijuojantiems pagal Muitinių administravimo programą, 6 ir 7 temos yra neprivalomos.

Dieninių ir neakivaizdinių studijų studentų žinios vertinamos pagal suminį (kaupiamąjį) vertinimo sistemą.

II. TEMINIS PLANAS

1 skyrius. Valstybės valdžia ir valstybės tarnyba

1 tema. “Muitinės įstaigų valdymo” (Muitinės bei mokesčių institucijų valdymas) studijų dalykas, tikslai, uždaviniai ir pagrindiniai studijų šaltiniai.

Valstybės tarnybos raida Lietuvoje. Valstybės tarnybos ir statutinės valstybės tarnybos samprata. Valstybės statutinių tarnybų sistema. Valstybės tarnybos socialinis pobūdis. Pagrindinė sąvokos, skirtos valstybės tarnybų vidaus santykių analizei. Teisės aktų sistema reglamentuojanti muitinės bei mokesčių įstaigų valdymą.

2 tema. Valstybės valdymo tradicijų ir jos institucijų veiklos istorinė raida.

Žmogaus autonomiškumo palaikymo tradicijų formavimasis ir valstybės jėgos (policinės) funkcijos institucionalizavimas. Valstybės ir jos institucijų funkcijų santykis Demokratinis valstybės valdymo modelis. Autoritarinis valstybės valdymo modelis. Pilietinio gyvenimo (vita civile) dėsniai. Šių dienų valstybės tarnyba kaip tarnavimo valstybei ir visuomenei institutas; valstybės tarnyba kaip institucija viešiesiems interesams tenkinti;

3 tema. Europos Sąjungos teisės principai ir nacionalinės valstybės tarnybos reglamentavimas. Europos bendrijos teisės principų kilmė, jų vaidmuo reglamentuojant valstybės tarnybų administravimą. Pagrindinių principų – nediskriminacijos, teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo, proporcingumo, gero administravimo – analizė. Gero administravimo principo samprata, remiantis Europos Teisingumo Teismo jurisprudencija. Šio principo taikymo praktika muitinės, mokesčių įstaigų administravime.

4 tema Socialinė statutinių pareigūnų atsakomybė.

Pareigūnų atsakomybės nustatymo problemos. Pagrindinės tarnybinės veiklos kontrolės ir vertinimo idėjos. Politikos įgyvendinimo, atsižvelgiant į vertybių hierarchiją, vertinimo modelis. Vertinimo modeliai orientuoti į veiklos procesų analizę. Valstybės įstaigų ir jų pareigūnų atsakomybės nustatymas remiantis socialinių normų įvairove.

5 tema. Viešojo administravimo etinis pagrindas.

Išimtinių įgaliojimų, suteiktų teisėsaugos, teisėtvarkos institucijoms, etinis pateisinimas. Filosofinės minties, pagrindžiančios valstybinės valdžios būtinumą analizė. Filosofijos, politikos ir kultūros ryšys viešojo administravimo veikloje. Teisėsaugos pareigūnų šiuolaikinė profesinė etika, jos vaidmuo keliant tarnybų ir jų pareigūnų atsakingumą.

6 tema. Valstybės tarnybos teisinio reglamentavimo ypatumai.

Tarnybinės teisės formavimosi prielaidos. Tarnybinės teisės dalykas, metodas, principai. Tarnybinės teisės funkcija (reikšmė). Statutinės valstybės tarnybos reglamentavimo savitumai. Valstybės įstaigų tarnautojų ir statutinių valstybės įstaigų pareigūnų statusas. Karjeros statutinių pareigūnų statuso apibrėžimo problemos.

7 tema. Statutinių pareigūnų teisinė atsakomybė

Drausminė arba tarnybinė atsakomybė. Teisiniai santykiai statutinėje valstybės tarnyboje. Tarnybinės teisės pažeidimo objektas, objektyvioji pusė, subjekto, subjektyvioji pusė. Tarnybinių pažeidimų kvalifikavimo savitumai. Teisių ir pareigų dermės statutinėje (valstybinėje) tarnyboje problema. Tarnybinės teisės pagrindinės sąvokos. Tarnybinės teisės pagrindinių sąvokų turinio statikos ir dinamikos analizė.

8 tema. Naujoji viešojo administravimo tarnyba.

Sąvokos „naujoji tarnyba“ turinys. Šiuolaikinio viešojo administravimo pagrindinės nuostatos. Pilietiškumo ir „visuomeniškumo“ ginant socialines vertybes samprata. Valstybės tarnybų pasirengimo dirbti su piliečiais (tarnauti) vertinimo kriterijai. Novatoriškos administracinės veiklos filosofijos pagrindinės nuostatos. Aukštos pareigūnų (valstybės tarnautojų) veiklos diegimo strateginės kryptys.

2 skyrius. Specialieji mokesčių, muitinės ir kitų statutinių institucijų vidaus administravimo klausimai

9 tema. Valstybės tarnybos modeliai.

Istorinės karjeros valstybės tarnybos prielaidos. Valstybės tarnybos modeliai Europos Sąjungos šalyse senbuovėse. Lietuvos valstybės tarnybos modelis. Statutinės valstybės tarnybos karjeros pareigūno sąvokos problema. Karjeros procesų valdymas. Karjeros procesų valdymo metodologinis pagrindas.

10 tema. Statutinių pareigūnų karjeros ypatumai.

Charizmatinis statutinės valstybės tarnybos valdymo aspektas. Karjeros procesų valstybės tarnyboje valdymo paradigma. Galimybių siekti karjeros reliatyvumas. Valdžios įgaliojimų ir paslaugų teikimo visuomenei vienovė ir jos formalizavimo problemos. Šalies mokesčių institucijų, muitinės pareigūnų ir tarnautojų karjeros valdymo problemos.

11 tema. Diskrecija. Muitinės mokesčių institucijų diskrecinės valdžios įgyvendinimo problemos.

Diskrecinės valdžios samprata. Diskrecijos diegimo viešųjų santykių administravime problemos. Muitinės pareigūno profesionalumo ir diskrecinių įgaliojimų santykis. Kvalifikacinių reikalavimų, kompetencijos ribų nustatymo problemos. Muitinės mokesčių įstaigų pareigūnų diskrecijos kontrolė. Diskrecijos kontrolės reglamentavimas. Teisminė diskrecijos kontrolė. Diskrecija – šiuolaikinio viešojo administravimo skiriamasis bruožas.

12 tema. Tarnybinė etikos vaidmuo tobulinant valstybės viešojo administravimo veiklos modelį.

Dalykinės, arba tarnybinės, etikos poreikis tobulinant viešojo administravimo institucijų veiklą. Tarnybinės etikos institucionalizavimas bei infrastruktūros kūrimas. Etikos kodeksų vaidmuo tobulinant mokesčių ar muitinės įstaigų administravimą. Etikos kodekso analizė, siekiant nustatyti jo atitikimą dalykinės etikos reikalavimams. Etikos kodeksų tobulinimas atsižvelgiant į konkrečius tarnybinės veiklos reikalavimus.

Europos politinės, kultūrinės tradicijos standartų diegimas tobulinant valstybinių (statutinių) institucijų administravimą.

3 skyrius. Tarnybinės veiklos problemų muitinėje, mokesčių institucijose analizė (praktinio pobūdžio klausimai)

1. Muitinės departamento prie LR Finansų ministerijos, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie LR Finansų ministerijos struktūra; prognozuojami pokyčiai atsižvelgiant į Europos Sąjungos vystymosi tendencijas.

2. Muitinės įstaigų, postų (pasienio, vidaus) struktūra, jų veiklos ir darbo organizavimo pokyčiai atsižvelgiant į Pasaulio muitinių organizacijos, pasaulio prekybos organizacijos priimtus dokumentus, tarptautinius susitarimus muitų, mokesčių srityje.
3. Personalo administravimo problemos ir jų sprendimas. Įstaigos (padalinio) personalo tarnybos, jų teisės ir pareigos sprendžiant personalo valdymo (pareigūnų karjeros, rotacijos ir kt.) klausimus.
4. Mokesčių institucijų, muitinės įstaigų administravimo norminių aktų rengimas. Vidaus santykių administravimui skirtų dokumentų analizė, jų tobulinimas atsižvelgiant į įstaigų funkcijų, tarnautojų teisių ir pareigų pokyčius įgyvendinant Europos sąjungos teisės aktus.
5. Muitinės ir kitų valstybės sienos apsaugos tarnybų bendradarbiavimas įgyvendinant savo funkcijas. Bendri šių tarnybų administravimo bruožai bei ypatumai. Tarnybų bendradarbiavimas įgyvendinant laisvą prekių bei asmenų judėjimą, saugant šalies interesus, sprendžiant pavestus uždavinius. Valstybinės mokesčių inspekcijos ir Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos bendradarbiavimas sprendžiant ikiteisminio tyrimo ir kitų tarnybinės veiklos uždavinių įgyvendinimo klausimus (pasirinktos problemos analizė).

SUDERINTA

MVK katedros 2005-12-06 posėdyje, protokolas Nr. 1MVK-4

Literatūros sąrašas

Specialioji literatūra

1. Cardona F. Lietuvos valstybės tarnybos modelis. // Justitia. -1997, Nr.5, p. 12-14.
2. Jovaišienė R. Lietuvos muitinės pareigūnų pareigybių kvalifikacinių reikalavimų nustatymo problemos // Visuomenės saugumas ir policijos mokslai. Jurisprudencija: mokslo darbai, t. 48 (40) –V.: LTU, 2003.
3. Laurinavičius A. Deontologija socialinių normų sistemoje // Kriminalinė justicija. Mokslo darbai T.5. – V.: LPA, 1996, p. 22-31
4. Laurinavičius A. Karjeros procesų statutinėje valstybės tarnyboje valdymas // Viešoji politika ir administravimas: mokslo darbai, t.3. –V.: LTU, 2002
5. Laurinavičius A. Statutinių valstybės tarnybų pareigūnų karjeros ypatumai // Jurisprudencija: mokslo darbai, t. 35 (27) –V.: LTU, 2002.
6. Laurinavičius A. Statutinių valstybės tarnybų pareigūnų problemos // Jurisprudencija: mokslo darbai, t. 36 (28) –V.: LTU, 2002.
7. Laurinavičius A. Žmogaus teisės ir policijos veikla. –V.: LTU, 2002
8. Laurinavičius A. Tarnybinė teisė: valstybės tarnybos teisinis reguliavimas. –V.: LTU, 2003.

9. Laurinavičius A. Dalykinės etikos infrastruktūra ir statutinių pareigūnų kvalifikacija // Visuomenės saugumas ir policijos mokslai. Jurisprudencija: mokslo darbai, t. 48 (40) –V.: LTU, 2003.
10. Laurinavičius A., Jovaišienė R. Muitinė ir karjeros tarnyboje problemos // Visuomenės saugumas ir policijos mokslai. Jurisprudencija: mokslo darbai, t. 49 (41) –V.: LTU, 2003.
11. Laurinavičius A. Etikos kodeksų veiksmingumas ir statutinė tarnybos reputacija // Visuomenės saugumas ir policijos mokslai. Jurisprudencija: mokslo darbai, t. 63 (55) –V.: LTU, 2004.
12. Laurinavičius A. Europos politinės, kultūrinės tradicijos standartai ir šalies statutinių institucijų (įstaigų) administravimo tobulinimas // Muitų politika ir tarptautinė prekyba. Jurisprudencija: mokslo darbai, t. 73 (65) –V.: LTU, 2005.
13. Radžiukynas J. Lietuvos muitinės pokyčių valdymo organizaciniai aspektai // Visuomenės saugumas ir policijos mokslai. Jurisprudencija: mokslo darbai, t. 48 (40) –V.: LTU, 2003.
14. Šipavičius A. Muitinės veiklos įtaka Klaipėdos uosto konkurencingumui // Muitų politika ir tarptautinė prekyba. Jurisprudencija: mokslo darbai, t. 73 (65) –V.: LTU, 2005.
15. Greičius S. Seniutienė D. Šengeno konvencijos įtaka Lietuvos sienos apsaugos organizavimui // Muitų politika ir tarptautinė prekyba. Jurisprudencija: mokslo darbai, t. 73 (65) –V.: LTU, 2005.
16. Tuleikienė L., Česnulevičienė B., Kvietkus A. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymas praktikoje. –Vilnius: EMC, 2003.
17. Старилов Ю.А. Служебное право. –М.: БЕК, 1996.

Kitos publikacijos

18. Weber M. Economy and Society. Vols I-II. -Berkeley: University of California Press, 1978. (Originalus leidimas vokiečių kalba 1922.)
19. Denhardt R. B. Viešųjų organizacijų teorijos. – V.: Algarvė / ALK, 2001.
20. Hėgelis G.W. Teases filosofijos apmatai. –V.: Mintis, 2000, p. 433-434 (Originalus leidimas vokiečių kalba – 1928 m.)
21. Hood C. The Limits of Administration. –London: Wiley, 1976.
22. Jakubčionis A. Lietuvos mutinės. –V.: Diemedžio leidykla, 1999.
23. Katuoka S. Valstybės ir teisės teorijos pagrindinės kategorijos. –V.: LTA, 1997.
24. Klinger D., Nalbandian J. Public personnel management: Contexts and strategies. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, 1985.

25. Lane J. E. Viešasis sektorius. –V.: Margi raštai, 2001.
26. Lane J-E. Viešasis sektorius. Sąvokos, modeliai ir požiūriai. –V.: Margi raštai, 2001.
27. Morgan Gereth Images of Organization. –CA, Beverly Hills: Sage, 1986.
28. Morgan Glenn Organizations in Society. –London: Macmillan, 1990.
29. Petkevičius P. Administracinė atsakomybė. –V.: Justitia, 1996.
30. Petkevičius P. Administracinė atsakomybė. –V.: Justitia, 1996.
31. Piesliakas V. Mokymas apie nusikaltimą ir nusikaltimo sudėtį. –V.: Atviros Lietuvos fondas. 1996.
32. Taljūnaitė M. Valstybės institucijų įvaizdis ir organizacinė elgsena. –V.: LTU 2001.
33. Vaišvila A. Teisinės valstybės koncepcija Lietuvoje. –V.: Litimo, 2000.
34. Viešasis administravimas Lietuvoje: profesionalumo ir efektyvumo paieškos. Metinės konferencijos tekstai. –K.: Naujasis laikas. 1999.
35. Viešasis administravimas. Sud. A.Raipa. –K.: Technologija. 1999.
36. Viešojo administravimo efektyvumas. Sud. A.Raipa. –K.: Technologija. 2001.
37. Weber M. The Theory of Social and Economic Organization. -New York: Oxford University Press, 1947.
38. Wilson T. W. The Study of Administration. // Political Science Quarterly (June 2, 1887), p. 197-1222.
39. Служебная карьера. Под общей редакцией Е. В. Охотского. –Москва: Экономика, 1998.
40. Василенко И. А. Административно – государственное управление в странах Запада. –Москва, 2000.
41. Тихомиров Ю. А. Публичное право. –Москва, 1995.

Norminė medžiaga

42. Europos policijos etikos kodeksas. Rekomendacija Rec (2001) 10, priimta Europos Tarybos Ministrų Komiteto 2001 m. rugsėjo 19 d.
43. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymas 1999 m. liepos 8 d. Nr. VIII-1316; Lietuvos Respublikos 2002 m. balandžio 23 d. Įstatymo Nr. IX-855 (įsigaliojo nuo 2002 m. liepos 1 d.) redakcija.
44. Lietuvos Respublikos valstybės sienos ir jos apsaugos įstatymas. VIII-1666, 2000 m.
45. Lietuvos Respublikos muitinės įstatymas 2004 balandžio 27 d. Nr. IX-2183

46. Lietuvos Respublikos tarnybos Lietuvos Respublikos muitinėje statuto pakeitimo įstatymas 2003 m. birželio 19 d. Nr.IX-1635.

47. Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas//Valstybės žinios. 2004.Nr.63-2243.